

د افغانستان اسلامي جمهوریت
اداره ارتباطات عامه و استراتیژیک ریاست جمهوري
مرکز اطلاعات و رسانه های حکومت

ملت ته د دولت د حساب ورکولو برنامه برنامه حسابدهی دولت به ملت

وزارت عدلیه

۱۶ دلو ۱۳۹۹

شماره مسلسل: ۲۷

سال مالی ۱۳۹۹

www.gmic.gov.af

[gmicafghanistan](https://www.facebook.com/gmicafghanistan)

[gmicafghanistan](https://twitter.com/gmicafghanistan)

[gmicafghanistan](https://www.youtube.com/gmicafghanistan)

معرفی مختصر

وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان یکی از وزارت‌های مهم و کلیدی حکومت است که در هماهنگی بسیار نزدیک با قوه قضاییه و قوه مقننه کشور به منظور تأمین عدالت و حاکمیت سراسری قانون فعالیت می‌نماید.

اهداف استراتیژیک وزارت عدلیه، تقویت سیستم عدلی و ارایه خدمات با کیفیت عدلی و حقوقی به مردم به گونه متوازن در سراسر کشور است. این وزارت اهداف استراتیژیک خویش را به اساس مقررہ تنظیم وظایف وزارت عدلیه، از طریق رهبری سالم ادارات مربوط، اصلاحات ساختاری و تقنینی، توسعه آگاهی دهی حقوقی، طرح، تدقیق و طی مراحل اسناد تقنینی، دفاع از جایزادہای عامه در پیشگاه محاکم، رسیدگی به دعوای حقوقی شهروندان پیش از رفتن به محاکم، پیشبرد امور ترک تابعیت و کسب تابعیت، مساعدت‌های حقوقی رایگان، ثبت و بررسی احزاب سیاسی، نهادهای اجتماعی و رهنمای معاملات، انسجام و هماهنگی ادارت در مبارزه با قاچاق انسان و قاچاق مهاجران، حمایت از حقوق بشر در ادارات دولتی، ایجاد شفافیت و حسابدھی دوامدار، دنبال می‌نماید.

بنابر این، در کنفرانس امروز، فعالیت‌های سال مالی 1399 این وزارت را که در راستای اجرای مسوولیت‌های فوق بوده، به صورت خلاصه بیان می‌نماییم

دست آورد های عمده

1. عرصه قانون گذاری و تحقیقات علمی - حقوقی

یکی از اهداف عمده وزارت عدلیه، تامین حاکمیت قانون از طریق طرح، تدقیق و طی مراحل اسناد تقنینی می‌باشد. این وزارت بر اساس پلان کار تقنینی خویش که از سوی کابینه ج.ا.ا برای سال مالی 1399 تصویب گردیده بود، 60 سند تقنینی را باید طی مراحل می‌نمود؛ اما این وزارت با توجه به ضرورت‌های دولت و تعهدات بین‌المللی کشور، در جریان 9 ماه اول سال 1399، 123 سند تقنینی را که شامل 20 قانون، 24 مورد تعدیل، ایزاد، حذف، و ضمیمه در قوانین، 31 مقررہ، 2 طرز العمل، 7 مورد تعدیل، ایزاد و ضمیمه در مقررہ‌ها و اساس‌نامه‌ها و 39 شماره اساسنامه می‌باشد، طرح و تدقیق نموده و برای طی مراحل به

کمیته قوانین کابینه و شورای ملی ارسال کرده است.

از این میان 18 سند تقنینی جهت طی مراحل به کمیته قوانین کابینه ارسال گردیده که شامل طرح قانون خانواده، طرح قانون اداره بازرسی، طرح قانون بیمه، طرح قانون تحصیل باقیات، طرح مقررہ عرضه خدمات انتقال خون و مصئونیت آن، طرح مقررہ اجاره ملکیت‌های شاروالی‌ها و دیگر اسناد می‌باشد.

همچنین طرح 54 سند تقنینی به کابینه ج.ا.ا جهت تأیید و تصویب ارسال گردیده است که شامل طرح قانون تنظیم روابط پارلمانی، طرح مقررہ امنیت هوانوردی ملکی، طرح قانون علف‌چر، طرح قانون تنظیم ترانسپورت جاده، طرح قانون حفاظت حیوانات وحشی و تنظیم شکار، طرح مقررہ لیلیه‌های محصلان، طرح قانون آرشیف ملی، طرح مقررہ تنظیم وظایف وزارت اطلاعات و فرهنگ و طرح اساسنامه شرکت دولتی سیلوی مرکزی و دیگر اسناد می‌باشد.

وزارت عدلیه 20 سند تقنینی دیگر را که شامل طرح قانون تنظیم امور زندان‌ها، طرح قانون اداره عالی تفتیش، طرح قانون رسانه‌های همگانی، طرح قانون کار و طرح قانون تنظیم کودهای کیمیاوی و عضوی می‌باشند، پس از تأیید کابینه به منظور تصویب به شورای ملی کشور فرستاده است.

با این همه، به تعداد 16 سند تقنینی پس از تأیید کابینه و توشیح ریاست جمهوری، غرض نشر به وزارت عدلیه مواصلت نموده و در جریده رسمی نشر گردیده است. این اسناد شامل طرح مقررہ اخلاق طبابت، طرح مقررہ اعاده دارایی‌های غیر قانونی ناشی از جرایم فساد اداری، طرح مقررہ آموزش دوره لیسانس، طرح مقررہ تنظیم سیستم مدیریت قضایا، طرح مقررہ شورای نرس‌ها و قابله‌ها و طرح مقررہ تنظیم امور مالکیت ذینفع می‌باشد.

در همین حال، به تعداد 15 سند تقنینی پس از تصویب شورای ملی و توشیح مقام عالی ریاست جمهوری، غرض نشر به وزارت عدلیه مواصلت نموده که از جمله 5 سند آن که عبارت از قانون طرز تحصیل حقوق، قانون خط آهن، ضمیمه شماره (3) قانون اصول محاکمات تجارت، قانون معاملات الکترونیکی و امضای الکترونیکی و فرمان رییس جمهور اسلامی افغانستان در مورد ایجاد اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی می‌باشند، در جریده رسمی به نشر رسیده و 10 سند دیگر تحت چاپ قرار دارند.

با توجه به عضویت دولت افغانستان در مشارکت دولت‌دار باز، در تدقیق تمامی اسناد تقنینی فوق‌الذکر در پهلوی نظریات نمایندگان وزارت‌ها و ادارات دولتی، نظریات نهادهای مدنی مربوط، سکتور خصوصی، علما و متخصصین نیز گرفته شده است.

در کنار این موارد، وزارت عدلیه در سال 1399 در 178 مورد، مشوره قانونی به وزارت‌ها و ادارات دولتی ارایه نموده است.

همچنان در مورد 192 موافقتنامه، تفاهمنامه و قرارداد ابراز نظر قانونی و حقوقی نموده است.

وزارت عدلیه از طریق برنامه آموزشی ستاژ تقنینی، برای 110 تن از فارغان رشته‌های حقوق و شرعیات که شامل 36 زن و 74 مرد می‌شوند، برای یک سال در باره مسایل مربوط به قانون‌گذاری آموزش داده و قرار است محفل فراغت این دور ستاژ تقنینی به زودی برگزار شود.

قابل ذکر است که از میان 110 تن، 60 تن آن‌ها که مشاورین حقوقی و کارکنان امور تقنینی وزارت‌ها و ادارات دولتی می‌باشند، از طریق ادارات مربوط به این برنامه معرفی گردیده و 50 تن دیگر از طریق امتحان رقابت آزاد به این برنامه راه یافته بودند.

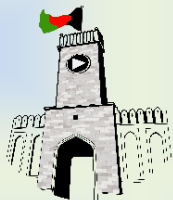
این وزارت با 50 تن از ستاژان تقنینی سال 1399 که درس‌های شان را موفقانه به پایان رسانیده‌اند، قرارداد کارآموزی، امضا نموده است. همچنان کمک‌های مالی مؤسسه محترم جی آی زید را به منظور پرداخت کرایه موتر برای 30 تن از ستاژان طبقه اناث برای مدت 9 ماه جلب نموده است.

همچنان وزارت عدلیه، 6 دور برنامه آموزشی دیگر را زیر عنوان تشریح قوانین و جلوگیری از تعدیلات متعدد اسناد تقنینی، برای 41 اداره دولتی برگزار نمود که در این برنامه‌های آموزشی، قانون طی‌مراحل اسناد تقنینی، قانون حمایت حقوق طفل، قانون دسترسی به اطلاعات، قانون منع آزار و اذیت زنان و اطفال، قانون حقوق و امتیازات بازماندگان شهدا و مفقودین و دیگر قوانین تشریح گردیده است.

به باور ما روند قانون‌گذاری در کشور نیاز به نوسازی و تغییرات جدی دارد و نیاز است این روند مثل کشورهای متری و به شیوه مدرن و پیشرفته آن صورت گیرد تا به نیازمندی‌ها در سطح ملی و بین‌المللی جوابگو باشد.

برنامه جدی وزارت عدلیه این است که قوانین را در هر مرحله با مردم و اهل خبره شریک سازد و نظریات آن‌ها را برای غنامندی قوانین بگیرد. این مورد زمینه تطبیق بهتر احکام قانون را در جامعه فراهم کرده و از این که مردم خود را در تهیه قانون دخیل بدانند، در اجرای آن نیز داوطلبانه سهم خواهند گرفت.

به دلیل این که پلان کار تقنینی دولت افغانستان مطابق سال خورشیدی تهیه و تنظیم می‌شود، گزارش حاضر اجراءات 9 ماهه (اول حمل تا 30 قوس 1399) این وزارت می‌باشد و گزارش کامل آن در ختم همین سال ارایه خواهد شد.

2. عرصه ترجمه اسناد تقنینی و تصدیق ترجمه اسناد رسمی

وزارت عدلیه در سال مالی 1399 به تعداد 122 سند مهم از جمله اسناد تقنینی و استراتژی‌ها را به زبان‌های مختلف ترجمه کرده‌است. از این میان، 34 سند از زبان‌های داخلی به زبان انگلیسی ترجمه شده و یا ترجمه آن تصحیح شده که شامل قانون دسترسی به اطلاعات، قانون انرژی هسته‌ای، مقررہ صحت روانی، قانون اجراءات جزایی، قانون اجراءات تجارتی، قانون منع تطهیر پول، قانون قضایای دولت و دیگر اسناد تقنینی مهم می‌باشد. این تعداد اسناد تقنینی به منظور شریک نمودن با شرکای بین‌المللی جهت کسب نظریات کارشناسانه آنان برای شناسایی خلاها در اسناد تقنینی به زبان انگلیسی ترجمه شده‌است.

همچنین در سال مالی 1399 به تعداد 10 سند تقنینی خارجی از زبان عربی به زبان‌های داخلی ترجمه شده‌است که شامل قانون الرهن العقاري المصري، قانون اصول محاکمات مدنی مصر، قانون مدنی مصر (باب رهن)، قانون حمایت از آثار باستانی مصر، باب احوال شخصیه قانون مدنی عراق، قانون آثار عمرانی و تمدنی اردن، قانون معاملات الکترونی اردن، قانون آثار باستانی عراق و مقررہ آثار باستانی مصر می‌شود. این سندهای تقنینی به منظور استفاده از آن در قوانین داخلی برای غنای آن‌ها، به زبان‌های رسمی کشور ترجمه شده‌است.

شماری دیگر از اسناد تقنینی داخلی به منظور نشر در جریده رسمی از زبان دری به پشتو و بر عکس آن از سوی وزارت عدلیه ترجمه شده‌است.

وزارت عدلیه طی سال مالی 1399، ترجمه 125 هزار و 11 سند رسمی را در کابل و ولایت‌های بلخ، هرات، قندهار و قندز نیز تصدیق کرده‌است.

از مجموع این اسناد، به صورت تخمینی حدود 47 درصد آن را تذکره، 18 درصد را کارت تولد، 8 درصد را نکاح خط و 27 درصد دیگر را اسناد متفرقه تشکیل می‌دهد. ترجمه درست این اسناد به منظور مورد تایید قرار گرفتن در خارج از کشور و سفارت‌خانه‌ها از سوی وزارت عدلیه تصدیق می‌شود.

وزارت عدلیه در این سال همچنان 29 دور امتحان از دارالترجمه‌ها در مرکز و ولایت‌های بلخ، هرات، ننگرهار، قندهار، قندز، بامیان، بغلان و جوزجان به منظور بلند بردن کیفیت ترجمه اسناد رسمی و جلوگیری از تخطی‌ها در این بخش اخذ کرده است. در این امتحان‌ها، 136 مترجم از دارالترجمه‌ها شرکت کردند و 108 تن توانستند موفق شوند.

این وزارت به 67 دارالترجمه طی یک سال جوازنامه توزیع کرده است و متباقی تحت کار قرار دارد. قابل یادآوری است که

بخش بزرگی از متقاضیان جوازنامه که به این وزارت مراجعه می کنند، سند تحصیلی لیسانس ندارند؛ در حالی که در قانون حد اقل سطح تحصیلی داشتن سند لیسانس تعیین شده و از این رو واجد شرایط نمی باشند.

3. عرصه چاپ و نشر اسناد تقنینی

وزارت عدلیه در سال مالی 1399 حدود 54 عنوان سند تقنینی را پس از طی مراحل در 20 شماره جریده رسمی با دو هزار و 307 تیراژ، طبع و نشر و به ارگان های مرکزی و ولایتی توزیع کرده است. این اسناد شامل هشت قانون، 16 مقرر، 14 مورد تعدیل و ایزاد، دو اساس نامه، سه فرمان، سه ضمیمه و 9 موافقتنامه بین المللی می باشد.

قانون تنظیم امور زندان ها، قانون خط آهن، قانون طرز تحصیل حقوق، قانون معاملات و امضای الکترونیکی، مقرر معدن کاری، مقرر کمیته مشترک رسانه ها و حکومت، مقرر اعاده دارایی های غیر قانونی ناشی از جرایم فساد اداری، مقرر آموزش دوره لیسانس و مقرر تنظیم امور اداری از جمله اسناد تقنینی مهم است که در این سال در جریده رسمی چاپ شده و در دسترس مردم و نهادها قرار گرفته است.

این اسناد شامل اسناد طی مراحل شده در سال 1399 و سال پیش تر از آن می شود.

در این سال 2400 جلد از علایم و نشان های اعلانات تجارتی هم چاپ، نشر و توزیع شده است.

4. عرصه دفاع از حقوق و منافع دولت

وزارت عدلیه به خاطر حفظ و حراست از دارایی های عامه، جلوگیری از غصب املاک دولتی و اعاده املاک غصب شده از چنگال غاصبین، برنامه های متعددی را تدوین و برای عملی کردن آن اقدام کرده است.

در همین راستا، در سال مالی 1399 به صورت عموم 2 هزار و 113 قضیه در اداره قضایای دولت این وزارت ثبت شده و مورد رسیدگی قرار گرفته است. با بررسی قضایا و دفاع از دارایی های دولتی در محاکم از غصب و تصرف 6660 جریب زمین، 71 دربند حویلی، 69 باب دکان، نزدیک به 787 میلیون افغانی و بیش از پنج و نیم میلیون دالر جلوگیری شده است.

از این میان، در سراسر کشور 414 فیصله و قرارهای قطعی از سوی محاکم به نفع دولت صادر شده است. این قرارها و فیصله ها دربر گیرنده 5 هزار و 809 جریب زمین، 71 دربند حویلی، 69 باب دکان، مبلغ 766 میلیون و 741 هزار و 285 افغانی و مبلغ پنج میلیون و 560 هزار و 201 دالر امریکایی است.

وزارت عدلیه با در نظر داشت ماده 482 قانون اصول محاکمات مدنی و ماده 36 قانون تشکیل و صلاحیت قوه قضاییه در 17 قضیه بالای فیصله‌ها و قرارهای نهایی و قطعی محاکم خواستار تجدید نظر شده که در مجموع با در خواست تجدید نظر سه قضیه پس از تجدید نظر بر اساس حکم محاکم به نفع دولت فیصله شده و شامل 706 جریب زمین در ننگرهار، 19 هکتار (95 جریب) زمین در ولایت قندز و 11 بسوه زمین در ولایت بغلان می‌شود.

علاوه بر این، این وزارت با بررسی قضایا، 721 قرار استرداد صادر کرده‌است که شامل بیش از 23 هزار و 254 جریب زمین، 99 دربند حویلی، 30 باب دکان، چهار باب سرای و مبلغ 97 میلیون و 561 هزار 637 افغانی می‌شود. این قرارهای استرداد اراضی و دارایی‌ها در ولایت‌های تخار، بدخشان، قندز، بغلان، هرات، بامیان، پروان و ننگرهار به نفع دولت صادر شده‌است.

وزارت عدلیه همچنین به 45 قضیه مربوط به دارایی‌های دولتی میان ادارات دولتی رسیده‌گی کرده‌است و در خصوص 37 قضیه قرار حل منازعه و در مورد 8 قضیه دیگر، قرار مصالحه صادر گردیده‌است.

وزارت عدلیه از تمامی شهروندان و اداره‌های دولتی می‌خواهد تا در صورت آگاهی از غصب املاک دولتی، اداره قضایای دولت این وزارت را در جریان بگذارند و از وزارت‌ها و ادارات محترم دولتی می‌خواهیم با معرفی نماینده با صلاحیت و ارایه اسناد، وزارت عدلیه را در راستای دفاع از جایدادهای عامه یاری رسانند.

5. عرصه رسیده‌گی به دعاوی حقوقی و تطبیق احکام قطعی و نهایی محاکم

وزارت عدلیه در سال مالی 1399، بیش از 77 هزار قضیه حقوقی را که شامل عرایض و دوسیه‌ها در سراسر کشور می‌باشد، ثبت و به آن رسیده‌گی نموده‌است. از مجموع عرایض ثبت شده، 19 هزار و 811 قضیه املاکی، 13 هزار و 430 قضیه دیون و 8 هزار و 124 قضیه فامیلی بوده‌است. در همین حال، از نزدیک به 36 هزار دوسیه واصله به ادارات حقوق وزارت عدلیه، 18 هزار و 545 قضیه آن املاکی، 9 هزار و 498 قضیه آن دیون و هفت هزار و 969 قضیه آن فامیلی می‌باشد.

بیشترین قضایا و دعاوی حقوقی در این مدت در کابل به ثبت رسیده که تعداد آن به 17 هزار و 280 قضیه می‌رسد. به همین ترتیب، 7 هزار و 220 قضیه در ولایت هرات، 6 هزار و 676 قضیه در ولایت بلخ، 5 هزار و 512 قضیه در ولایت بدخشان، 4 هزار و 218 قضیه در ولایت تخار، 3 هزار و 218 قضیه در ولایت بامیان و متباقی در دیگر ولایات ثبت شده و مورد رسیده‌گی قرار گرفته است.

بیش از 16 هزار قضیه حقوقی ثبت شده در سراسر کشور، قضایای فامیلی است که حدود 21 درصد کل قضایا را تشکیل می‌دهد که شامل مسایل تفریق، طلاق، نفقه و حضانت و سایر موضوعات خانوادگی است. همچنان، بیش از 38 هزار قضیه هم املاکی و حدود 23 هزار قیضه ثبت شده را دیون/قروض تشکیل می‌دهد.

از میان همه قضایای ثبت شده در وزارت عدلیه، 2 هزار و 546 قضیه با میانجی‌گری و مصالحه، بدون ارجاع به محاکم حل و فصل شده‌است. همچنین 21 هزار و 309 قضیه به محاکم فرستاده شده و محاکم درباره 3 هزار و 568 قضیه حقوقی فیصله و قرار قطعی و نهایی صادر کرده‌است.

وزارت عدلیه توانسته است که فیصله‌ها و قرارهای محاکم در خصوص 2 هزار و 274 قضیه را تطبیق کند و متباقی قرارها و فیصله‌ها به دلیل عدم همکاری ادارات ذیربط، اشکال در تنفیذ فیصله محاکم و ایجاد موانع از جانب زورمندان و سایر موارد تطبیق نشده باقی مانده است. گفتنی است که از میان قضایای تطبیق شده، 442 قضیه مربوط حقوق عامه و یک هزار و 823 قضیه مدنی بوده است.

همچنان از مجموع قضایا، بیش از 8 هزار و 500 قضیه غرض طی مراحل به ادارات مسوول فرستاده شده، بیش از 27 هزار قضیه به دلیل عدم تعقیب از سوی طرفین دعوا در وزارت عدلیه حفظ گردیده و بیش از 13 هزار قضیه هم تحت دوران قرار دارد که در سال مالی جاری بررسی و طی مراحل خواهد شد.

تعداد قضایای حقوقی ثبت شده در وزارت عدلیه در سال مالی 1399 نسبت به سال 1398، افزایش را نشان می‌دهد. در سال گذشته مجموع قضایای ثبت شده در ادارات حقوق بیش از 52 هزار و 341 قضیه بود؛ در حالی که امسال این آمار به 76 هزار و 925 قضیه می‌رسد.

باور ما این است که اداره حقوق وزارت عدلیه به عنوان یک دهلیز به طرف محاکم عمل می‌کند و دعاوی از این طریق به محاکم می‌رود. تقویت این بخش سبب می‌شود که کمتر موضوعات به محاکم ارجاع شود.

از طرفی هم این اداره از لحاظ تشکیلاتی و امکانات در سطح یک اداره عادی است و در خصوص تطبیق فیصله‌های محاکم دچار چالش است. وزارت عدلیه متعهد است که این بخش را در سال جاری از طریق تقویت ساختارها و میکانیزم‌های کاری بیشتر مسلکی ساخته و آن را برای رسیده‌گی به حجم بزرگی از قضایای حقوقی جواب‌گو سازد.

وزارت عدلیه همچنین از نهادهای ذیربط از جمله پولیس می‌خواهد که مطابق قانون با این اداره به ویژه در راستای تطبیق

فیصله‌ها و قرارهای محاکم همکاری کند.

6. عرصه مساعدت‌های حقوقی رایگان:

وزارت عدلیه در سال مالی 1399 از حقوق 10 هزار و 682 تن از مظنونان و متهمان بی بضاعت که شامل 8 هزار و 537 تن مردان، 1300 نفر زنان و 845 تن کودکان می‌باشند در مراجع عدلی و قضایی در کابل و ولایات دفاع کرده‌است. در نتیجه دفاع مساعدین حقوقی این وزارت، 1307 نفر شامل 943 مرد، 330 زن و 94 طفل در محاکم ابتداییه و استیناف براءت گرفته‌اند و 6 هزار و 200 نفر دیگر محکوم شده‌اند.

همچنین یک هزار و 887 قضیه از مجموع این قضایا در محاکم تحت دوران و یک هزار و 280 قضیه در سارنوالی تحت تحقیق قرار دارد.

وزارت عدلیه در سال مالی 1399 برای 3 هزار و 421 نفر متقاضی مشوره حقوقی ارایه کرده‌است. دو هزار و 800 مشوره در بخش جزایی و 621 مشوره در بخش مدنی بوده که یک هزار و 555 مرد، یک هزار و 490 زن و 381 طفل از آن مستفید شده‌اند.

افزون بر این مهم‌ترین فعالیت‌های وزارت عدلیه در عرصه مساعدت‌های حقوقی در سال 1399، برگزاری جلسات کمیسیون عالی مساعدت‌های حقوقی بوده‌است. در سه نشست این کمیسیون در سال 99 و نشست چهارم آن چند هفته پیش فیصله شده تا صندوق پولی حمایت از مساعدت‌های حقوقی ایجاد و همکاری نهادهای ملی و بین‌المللی مرتبط جذب شود و نیز خدمات مساعدت‌های حقوقی تا سطح ولسوالی‌ها با همکاری موسسات همکار گسترش یابد.

همچنان این کمیسیون انسجام و هماهنگی ادارات دولتی و نهادهای مدنی در ارایه مساعدت‌های حقوقی را تقویت می‌کند. وزارت عدلیه مصمم است تا در سال مالی 1400 تعداد مساعدین حقوقی دولتی را تا سطح ولسوالی‌های کشور افزایش دهد.

این وزارت طی سال مالی 1399 در سراسر کشور 729 برنامه آگاهی‌دهی حقوقی را برای حدود 32 هزار نفر برگزار کرده‌است. 152 برنامه با اشتراک نزدیک به 600 نفر در مرکز و 589 برنامه با اشتراک 26 هزار و 392 نفر در ولایات برگزار شده‌است.

در این برنامه‌ها حقوق زن، حق کار برای زنان، منع خشونت علیه زن، منع آزار واذیت زنان و اطفال، حقوق مالی زن، وجایب و مکلفیت‌های اتباع، حقوق طفل و حضانت، حقوق مظنون و متهم، مراسم عروسی، حقوق طفل و دیگر موضوعات مدنی و

جزایی آگاهی دهی شده است.

7. عرصه ثبت احزاب سیاسی، جمعیت‌ها و رهنمای معاملات

وزارت عدلیه در سال مالی 1399 برای یک هزار و 157 نهاد اجتماعی که شامل 826 نهاد جدید و 131 نهاد تمدیدی می‌شود، جواز فعالیت صادر کرده است و جوازهای 300 نهاد دیگر تحت کار قرار دارد.

شماری از نهادهای اجتماعی به دلیل عدم تمدید به موقع جواز شان، جریمه نیز شده‌اند و از آن 9 میلیون و 21 هزار افغانی به دست آمده است و به خزانه دولت واریز شده است.

در این سال، 3 حزب جدید از جمله حزب وحدت نوین، حزب حرکت اسلامی ملی و حزب توحید مردم افغانستان هم از وزارت عدلیه جواز فعالیت به دست آورده‌اند. همچنان یک حزب جواز مثنی گرفته، سه حزب دیگر جواز شان را تمدید کرده‌اند و جوازهای 7 حزب دیگر هم در حال طی مراحل است.

وزارت عدلیه در سال مالی 1399 برای 586 دفتر رهنمای معاملات در کابل جواز صادر کرده که شامل 256 جواز جدید و 330 جواز تمدیدی می‌شود. در این سال، 70 رهنمای معاملات به دلیل عدم تمدید جواز و دیگر تخلف‌ها از سوی وزارت عدلیه در کابل مسدود شده و جواز 348 رهنمای دیگر نیز لغو شده است. این وزارت در سال مالی 1399 به 39 عریضه نویس جواز فعالیت جدید صادر کرده و اعتبار جواز 162 تن عریضه نویس دیگر را تمدید کرده است.

در حال حاضر، چهار هزار و 100 نهاد اجتماعی و 72 حزب سیاسی در سطح افغانستان فعالیت دارند. همچنین 2 هزار و 182 رهنمای معاملات و 240 عریضه نویس در سطح کابل فعالیت می‌کنند.

ما در سال 1399، قانون احزاب سیاسی و قانون جمعیت‌ها را در مشوره نزدیک با مسوولان احزاب و نهادهای اجتماعی مورد بازنگری قرار دادیم و نیز قانون تمویل مالی احزاب سیاسی و کمپاین‌های انتخاباتی را طرح کردیم. هدف از بازنگری و طرح این اسناد تقنینی مهم، توجه به مشخص شدن منابع مالی احزاب و چگونگی حمایت دولت از آنها، سازمان‌یافتگی احزاب و تاکید بر کیفیت احزاب می‌باشد. این طرح‌ها پس از نهایی شدن، به طی مراحل گذاشته خواهد شد.

در شرایط امروزی ایجاب می‌کند که فعالیت‌های 72 حزب سیاسی ثبت شده، مطابق قانون مورد بازنگری مجدد قرار گیرد و تلاش شود، این احزاب سازمان‌یافته و ملی شده و فعالیت‌های شان با کیفیت شود. نیاز است که اراده سیاسی برای مذاکره، اشتراک و ائتلاف احزاب به میان آید تا احزاب با مذاکره و گفتگو با یکدیگر نقاط اشتراک شان را دریافته و مدغم شوند. تعداد

فعلي احزاب سياسي يك رقم درشت را نشان می‌دهد و باید این رقم با ائتلاف و اشتراک احزاب محدود شود و در مقابل روی فعالیت‌ها و موثریت بیشتر شان کار صورت گیرد.

8. عرصه اطلاع‌رسانی، پاسخگویی و دولت‌دار باز

وزارت عدلیه با رعایت اصل آزادی بیان و حکومت‌داری باز و به اساس قانون دسترسی به اطلاعات، در سال 1399، حدود یک هزار و 117 مورد اطلاع‌رسانی داشته است که شامل 3 کنفرانس مطبوعاتی، 42 مورد مصاحبه با رسانه‌ها، 436 مورد ارایه اطلاعات به متقاضیان از طریق تلفون، ایمیل و رسانه‌های اجتماعی، 620 مورد اطلاع‌رسانی از طریق فیسبوک، تویتر و وبسایت به زبان‌های رسمی و انگلیسی، سه اعلامیه مطبوعاتی و پاسخ به 13 فورم تقاضای اطلاعات می‌باشد.

وزارت عدلیه متعهد به ارایه اطلاعات شفاف و دقیق به متقاضیان اطلاعات می‌باشد. این وزارت در سال 1399 بخش آنلاین تقاضای اطلاعات را در وبسایت خویش ایجاد نموده و در راستای بهبود هر چه بیشتر بانک اطلاعات و پاسخ‌دهی به مردم کار می‌نماید.

وزارت عدلیه در این سال، 4 هزار و 685 عریضه از افراد و مراجعه‌کننده‌گان دریافت کرده‌است و در خصوص همه آن اجراءات نموده است. اکثر این عرایض، موضوعات حقوقی مربوط به مسایل املاکی بوده و بخشی دیگر عرایض حقوقی، مسایل دیون و فامیلی بوده‌است که پس از صدور احکام، به مراجع مربوطه ارسال شده است.

از طرف دیگر وزارت عدلیه در راستای اجرای مکلفیت‌های خویش که به برنامه مشارکت دولت‌دار باز (OGP)، داشته است، اقدام نموده و برنامه عمل آن را نیز ترتیب کرده است.

عدالت باز بخشی از دولت‌دار باز است که وزارت عدلیه هم به سهم خود در کنار دیگر نهادهای عدلی و قضایی در راستای تطبیق آن کار کرده‌است.

این وزارت مطابق برنامه عمل ملی 1 دولت‌دار باز، قانون طی مراحل اسناد تقنینی را منحیث یک تعهد موفقانه جهت مشارکت عامه تجدید نظر نموده و در برنامه عمل ملی 2، ایجاد سیستم الکترونیکی، طی مراحل اسناد تقنینی و استفاده از تکنالوژی جهت مشارکت مردم را مطابق پلان کاری خود تطبیق می‌نماید تا جامعه مدنی و سکتور خصوصی بتوانند به صورت آنلاین نظریات و دیدگاه‌های خود را در مورد اسناد تقنینی که طی مراحل می‌شوند شریک سازند.

9. عرصه امور مالی و حسابداری، تدارکاتی و پلانگذاری

وزارت عدلیه در سال مالی 1399، مبلغ یک میلیارد و یک میلیون و 158 هزار و 345 افغانی بودجه عادی و 82 میلیون و 945 هزار افغانی بودجه انکشافی در اختیار داشت که این وزارت توانسته 821 میلیون و 430 هزار و 675 افغانی معادل 82 درصد بودجه عادی و 54 میلیون و 745 هزار و 497 افغانی معادل 84 درصد بودجه انکشافی خود را به مصرف برساند.

این مبلغ با در نظر داشت بیش از 81 میلیون افغانی تزئید و بیش از 37 میلیون افغانی تنقیص در بودجه عادی در نتیجه بررسی وسط سال مصرف شده است. همچنین در بودجه انکشافی پس از بررسی وسط سال 8 میلیون افغانی تزئید و چهار میلیون افغانی تنقیص و نیز 24 میلیون افغانی کسر شده است.

از مجموع بودجه عادی وزارت عدلیه در سال مالی 1399 بیش از 677 میلیون افغانی آن برای پرداخت حقوق کارمندان، حدود 83 میلیون افغانی آن برای تهیه اجناس و خدمات، حدود 20 میلیون افغانی آن برای اعاشه، حدود 13 میلیون افغانی آن برای حفظ و مراقبت و ترمیمات در وزارت و متباقی برای خدمات عام المنفعه و خریداری جایداد یا دارایی های منقول و غیر منقول به مصرف رسیده است.

همچنین بودجه انکشافی این وزارت در چهار پروژه از جمله 22 میلیون افغانی برای پروژه اعمار تعمیرات ریاست های عدلیه ولایات، 20 میلیون افغانی برای اعمار تعمیرهای مراکز اصلاح و تربیت اطفال در ولایات بدخشان و بامیان، 20 میلیون و 945 هزار برای امور ساحوی و سربسزی وزارت و 20 میلیون افغانی هم برای پروژه طرح قوانین اختصاص یافته بود. در این سال، کار سه پروژه، از 78 تا 88 درصد تکمیل شد و پروژه اعمار تعمیر ریاست عدلیه ولایت فاریاب اجرا نشده است. این پروژه از سال 1398 انتقال شده بود و بخشی از کار آن باقی مانده بود که در سال مالی 1399 نیز به دلیل فسخ قرارداد میان وزارت عدلیه و شرکت مربوطه، پیشرفتی نداشت.

وزارت عدلیه طی این سال، همچنان 66 میلیون و 835 هزار و 710 افغانی عواید جمع آوری و به خزانه دولت واریز کرده است. 23 میلیون و 296 هزار و 99 افغانی این عواید از ثبت احزاب سیاسی، جمعیت ها، رهنمای معاملات و عریضه نویسان به دست آمده است. همچنین 21 میلیون و 359 هزار افغانی از تصدیق ترجمه اسناد رسمی و اعطای اجازه نامه به دارالترجمه ها، 12 میلیون و 257 هزار و 892 افغانی از فروش جراید رسمی و دیگر نشریات، بیش از 13 میلیون از محصول فیصله محاکم، بیش از 750 هزار افغانی از دهیکه حقوق و حدود نیم میلیون افغانی از حق ثبت عرایض به دست آمده است. حدود سه میلیون افغانی نیز از جریمه ها، بازگشتی های سال گذشته و فروش اسناد بها دار به دست آمده است.

10. پلان ها و استراتژی ها:

وزارت عدلیه در سال مالی 1399 چهار پلان یک ساله و یک استراتژی ملی پنج ساله را به اجرا گذاشته است. پلان‌های به اجرا گذاشته‌شده در این سال شامل پلان مبتنی بر نتایج، پلان مبارزه با فساد اداری، پلان عمل برنامه ملی اصلاحات عدلی و قضایی و پلان عمل بهبود روند کشف و تعقیب قضایای فساد اداری می‌باشد.

این پلان‌ها به منظور آگاهی عامه در مورد قوانین، امور حقوقی، عدلی و قضایی، طرح، تسوید و تدقیق اسناد تقنینی، طی مراحل و چاپ و نشر به موقع آن، ارتقای ظرفیت کارمندان، ارایه خدمات اداری و آوردن اصلاحات لازم در امر مبارزه با فساد اداری اجرا شده‌است.

این پلان‌ها سبب تطبیق بهتر قانون، تسریع روند حل و فصل قضایای حقوقی و جلب رضایت شهروندان و تامین اصل شفافیت و حساب‌دهی شده‌است.

استراتژی ملی پنج ساله وزارت عدلیه زیر نام «عدالت و قانون» در سال 1398 تدوین شد و قرار است تا سال 1402 تطبیق شود. هدف این استراتژی تقویت سیستم عدلی و عرضه خدمات با کیفیت عدلی و حقوقی، آوردن اصلاحات در قوانین، موثرسازی پروسه قانون‌گذاری، دسترسی عموم مردم به عدالت، شفافیت، تقویت زیرساخت‌ها و هماهنگی داخلی و بین‌المللی است که در سراسر کشور در ادارات مربوط به وزارت عدلیه تطبیق می‌شود.

وزارت عدلیه طی سال مالی 1399، به صورت مجموعی 8 تفاهم‌نامه همکاری را میان وزارت عدلیه و موسسات و ادارات غیر دولتی در خصوص همکاری‌های مسلکی در تدوین قوانین و مقررات مربوط به امور مالی و مصارف عامه، همکاری راهبردی به منظور نظارت از تطبیق پلان عمل ملی قطع‌نامه 1325، پیشبرد برنامه فرهنگی، روانی، حرفه‌ای و تفریحی جهت تجدید تربیت اطفال متخلف از قانون، مساعدت‌های حقوقی، آگاهی‌دهی، آگاهی قانونی و دادخواهی، مساعدت‌های حقوقی، حمایت از پروسه محافظت و توانمند سازی اطفال افغانستان، برنامه حکومت‌داری خوب برای شهروندان کشور و آگاهی‌دهی حقوقی، امضاء نموده است.

11. عرصه منابع بشری

تشکیل وزارت عدلیه در سال مالی 1399 مجموعاً به 2 هزار و 354 تن می‌رسد و در این سال، 95 نفر نیز کارمندان بالمقطع در این وزارت ایفای وظیفه کرده‌اند.

از این میان، 746 کارمند در مرکز و 1608 کارمند در ولایات ایفای وظیفه می‌کنند که 841 تن از کارمندان مرکزی، 139

کارمند ولایتی و 4 کارمند بالمقطع را زنان تشکیل می‌دهند. همچنین از مجموع کارمندان، 258 تن دارای سند تحصیلی بکلوریا، 100 تن فوق بکلوریا، 1 هزار و 267 تن لیسانس، 104 تن ماستر و یک تن دیگر دارای مدرک دوکتورا اند.

وزارت عدلیه در سال 1399 به منظور استخدام افراد مسلکی و دارای تحصیلات عالی، 70 بست مسلکی و اداری خود را به همکاری کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی به اعلان سپرده‌است. این بخشی از اصلاحات مهم ما در راستای مسلکی سازی وزارت عدلیه است.

در این 70 بست که در مرکز به اعلان سپرده شده بود، چهار هزار و 3 نفر ثبت نام کردند که از آن جمله 791 نفر در مرحله اول با داشتن شرایط این بست‌ها واجد شرایط شناخته شده و «شارت لیست» گردیدند و از این جمع، 26 تن با سپری کردن امتحان رقابتی توانستند به این بست‌ها راه یابند.

همچنین تا کنون یک هزار و 421 نفر به دلیل عدم تکمیل اسناد، خلاف رشته بودن در بست‌های مورد نظر و نداشتن دیگر شرایط، واجد شرایط این بست‌ها شناخته نشده‌اند. جریان طی مراحل بست‌های باقی مانده در جریان است و قرار است به زودی امتحان رقابتی 44 بست دیگر نیز برگزار شود.

در کنار این، وزارت عدلیه طی سال مالی 1399 حدود 1594 تن از کارمندان وزارت شامل 262 کارمند زن را در برنامه‌های ارتقای ظرفیت و 187 تن را در نهادهای تحصیلی داخلی و خارجی برای فراگرفتن دوره‌های تحصیلی لیسانس، ماستری و دوکتورا معرفی کرده‌است.

از این میان 135 کارمند به برنامه دوره ماستری در داخل کشور معرفی شده‌اند که 30 تن شان به شمول دو کارمند زن توانسته اند با سپری کردن امتحان رقابتی به این برنامه راه یابند.

همچنین از 41 کارمندی که به دوره ماستری به خارج از کشور معرفی شده‌اند، 13 تن آن‌ها با سپری کردن موفقانه امتحان، بورسیه مربوط را دریافت کرده‌اند. یک تن در دوره تحصیلی آنلاین شامل شده و از پذیرش 12 تن دیگر هنوز از سوی وزارت تحصیلات عالی برای ما اطلاع داده نشده است.

یک کارمند نیز به دوره دوکتورا به خارج از کشور، معرفی شده‌است؛ اما به دلیل مشکلات در بخش مربوطه در وزارت تحصیلات عالی، هنوز شامل دوره تحصیلی نشده است.

طی این مدت 139 نفر از کارمندان وزارت نیز مورد مکافات و مجازات قرار گرفته‌اند.

در این سال دو دور برنامه ستاژ حقوقی نیز برای کارمندان وزارت به هدف ارتقای ظرفیت آنان در زون‌های شمال و شمال شرق کشور برگزار شد. در این دوره‌های 15 روزه، 37 تن از کارمندان وزارت عدلیه در ولایت‌های بلخ، بغلان، سمنگان و جوزجان و 30 تن از کارمندان این وزارت از ولایت‌های بدخشان، قندز و تخار اشتراک کردند.

از طرفی هم در این مدت به صورت کل تلاش صورت گرفته است که از طریق فراهم سازی برنامه های کارآموزی برای زنان، تعداد کارمندان استخدام شده زن نسبت به سال‌های پیش افزایش یابد. هم اکنون 21 درصد کارمندان وزارت عدلیه را زنان تشکیل می‌دهد؛ اما آمار موجود کارمندان زن در وزارت عدلیه برای ما قناعت بخش نیست و لازم است تا این تعداد افزایش یابد.

با آن هم قابل ذکر است که این تعداد زنان به اساس امتحان رقابتی کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی و با رعایت تمامی مواد و امتیازات قانونی برای زنان از طریق رقابت آزاد در این وزارت استخدام گردیده اند.

اراده ما این است که در مدیریت های حقوق ولسوالی‌ها که وظیفه رسیده‌گی به دعاوی حقوقی شهروندان و تطبیق فیصله های محاکم را در هماهنگی با نهادهای همکار دارند، حد اقل یک تن از کشر اناث که فارغ از پوهنچی های حقوق و شرعیات باشند، استخدام نماییم. در همین راستا در سال مالی 1399 پنج تن کارمند زن در ادارات حقوق ولسوالی‌های شیندند هرات، ولسوالی بلخ و ولایت بلخ، ولسوالی خواجه عمری و ولایت غزنی، استخدام شده‌اند.

12. عرصه حمایت از حقوق بشر

وزارت عدلیه به‌اساس مقررہ حمایت حقوق بشر در ادارات دولتی، در سال 1399 اقداماتی را در راستای آموزش‌های حقوق بشری و نظارت و پیگیری سفارش‌های سازمان‌ها و کنوانسیون‌های حقوق بشری انجام داده‌است.

این اقدامات در بخش آموزش‌های حقوق بشری شامل تدویر 13 برنامه آموزشی یک‌روزه و دو روزه برای 355 تن از کارمندان مرد و زن در ادارات هوانوردی ملکی، وزارت کار و امور اجتماعی، ریاست عمومی محابس و توقیف خانه‌ها، وزارت دفاع ملی، اداره لوی سارنوالی، کارمندان ولایت قندهار، وزارت ترانسپورت، ریاست عمومی امنیت ملی و کارمندان ملکی و نظامی ولایت هرات است.

در بخش نظارت و پیگیری سفارش‌های نهادهای حقوق بشری نیز وزارت عدلیه 235 سفارش دور سوم بررسی دوره‌ای جهانی

حقوق بشر را با نمایندگان 31 اداره دولتی شریک ساخته است.

با شریک‌سازی این سفارش‌ها و پیگیری آن، لایحه وظایف کمیته انسجام و هماهنگی حقوق بشر به‌سطح معینان وزارت خانه‌ها تهیه شده‌است. همچنین طرح مسوده حمایت حقوق بشر در ادارات دولتی تکمیل شده‌است.

وزارت عدلیه کار مقدماتی جهت ایجاد دیتابیس حقوق بشر با همکاری نهاد UNDP را آغاز کرده‌است و نیز طرح مسوده قانون حمایت حقوق بشر را زیر کار گرفته‌است.

این وزارت رهنمود جلوگیری از پدیده منفور بچه‌بازی را نیز تهیه کرده و آن را با نهادهای مسوول در میان گذاشته است.

پلان تطبیقی سفارش‌های کمیته ناظر کنوانسیون بین‌المللی حقوق بشر (سیدا) هم تهیه شده‌است و این سفارش‌ها اولویت بندی و شاخص بندی نیز شده‌است.

13. در بخش کمیسیون عالی مبارزه با قاچاق انسان و قاچاق مهاجران:

وزارت عدلیه ریاست و سکرتریت کمیسیون عالی مبارزه با قاچاق انسان و قاچاق مهاجران را بر عهده دارد. این کمیسیون در سال مالی 1399 دستاوردهایی در راستای مبارزه با این پدیده در بخش کشف جرایم، تعقیب و تحقیق از متهمان و محاکمه متهمان جرایم قاچاق انسان و قاچاق مهاجران، آگاهی دهی از اضرار قاچاق انسان و مهاجرت‌های غیر قانونی و حمایت از قربانیان قاچاق انسان داشته است.

ادارات عضو این کمیسیون که شامل نهادهای امنیتی، عدلی و قضایی، حقوق بشری و شماری دیگر از وزارت‌خانه‌ها می‌شود، در سال مالی 1399، 34 شبکه قاچاق انسان را شناسایی و تثبیت کرده‌اند. حدود 60 نفر نیز در ولایت‌های مختلف از سوی نهادهای امنیتی به اتهام قاچاق انسان و قاچاق مهاجران بازداشت شده‌اند.

برخی دیگر از قضایا تحت کار اوپراتیفی قرار دارد تا مظنونان و متهمان در پیوند به آن بازداشت و به پنجه قانون سپرده شوند.

قضایای قاچاق انسان و قاچاق مهاجران پس از بررسی به نهادهای عدلی و قضایی راجع شده‌است که از این میان لوی سارنوالی، 17 دوسیه را بررسی کرده و آن را به محاکم سپرده است. محاکم در این سال حدود 30 قضیه مربوط به قاچاق انسان، قاچاق مهاجران و اختطاف را بررسی کرده و برای برخی از متهمان این قضایا حکم حبس و برائت صادر کرده‌است.

یک مرد به اتهام جرم قاچاق انسان و سه مرد به اتهام قاچاق مهاجران محکوم به حبس متوسط شده‌اند. دو قضیه اختطاف و دو قضیه قاچاق انسان در محکمه شهری و شش قضیه اختطاف و دو قضیه قاچاق انسان در محکمه استیناف ولایت دایکندی ثبت

شده است. چهار قضیه اختطاف نیز در ولایت پروان ثبت شده است. همچنین 5 قضیه لادرکی خانمها در ولایت سمنگان ثبت شده و یک تن در پیوند به قاچاق انسان در این ولایت بازداشت شده است. سه مرد و یک زن نیز به اتهام قاچاق مهاجران از سوی محکمه بری الزمه شناخته شده اند.

همچنان ادارات و نهادهای ذیربط دولتی و غیردولتی عضو این کمیسیون توانسته اند در این سال، 2 هزار مورد آگاهی دهی برای کارکنان دولتی و مردم عام را از طریق گفتگوی حضوری، نشر مطالب مربوط در رسانهها، آگاهی دهی از طریق تلفن، صفحات مجازی و پیامرسانهای مجازی انجام دهند. در برنامههای حضوری و تلفنی و پاسخ به پیامها حد اقل، 6500 تن از خطرات ناشی از قاچاق انسان و قاچاق مهاجران و پیامدهای آن آگاه شده اند.

از طرفی هم، ادارات عضو و موسسات همکار با آنها بیش از 54 هزار تن از افراد رد مرز شده را مورد حمایت قرار داده و دوباره آنها را با خانوادههای شان مدغم کرده است. از این میان بیش از 300 طفل مورد حمایتهای صحتی، حقوقی، تعلیمی و روانی قرار گرفته اند.

لازم به یاد آوری است که این گزارش در برگیرنده اجراءات 9 ماه اول سال مالی ادارات عضو این کمیسیون است. هر چند این وزارت ادارات عضو را از ارسال نکردن گزارشهای شان در جریان گذاشته است اما با آن هم گزارش سه ماه آخر ادارات عضوی به این وزارت ارسال نشده است. وزارت عدلیه به اساس قانون، نهادهای عضوی کمیسیون عالی مبارزه با قاچاق انسان و قاچاق مهاجران را مکلف به ارایه گزارشهای به موقع به این کمیسیون می داند. بنابر این، از ادارات عضو جداً می خواهیم تا گزارشهای شان را به موقع با این وزارت شریک نمایند. اطمینان می دهیم که در نظر است تا گزارش کامل کمیسیون عالی مبارزه با قاچاق انسان و قاچاق مهاجران به صورت اختصاصی در ختم همین سال با شما و نهادهای بین المللی شریک ساخته شود.

14. عرصه ترک و کسب تابعیت

در سال مالی 1399 حدود 327 پرونده ترک تابعیت به وزارت عدلیه رسیده و متقاضیان به دلیل حصول تابعیت کشورهای ایران، اتریش، هالند، روسیه، ازبکستان، اوکراین، بلغاریا، جاپان و اندونزیا خواهان ترک تابعیت افغانستان بوده اند.

در این سال پرونده های ترک تابعیت 319 تن که در برگیرنده درخواستهای امسال و سالهای گذشته بوده است، نهایی شده است. در حال حاضر 320 پرونده زیر کار وزارت عدلیه قرار دارد و آنها نیز به زودی نهایی می شود. دلیل معطل شدن کار این پرونده های ترک تابعیت، مسترد شدن از سوی ادارات مسوول در گزارش دهی از عدم مسوولیت جرمی و مالیاتی و این که فرد متقاضی تابعیت افغانستان را دارد، می باشد. اداره ملی احصائیه و معلومات، وزارت مالیه و ریاست عمومی امنیت ملی

اداراتی اند که این موارد را طی مراحل و نتیجه آن را به وزارت عدلیه می فرستند.

در سال مالی 1399 همچنین 13 پرونده کسب تابعیت به وزارت عدلیه موصلت کرده و 8 پرونده کسب تابعیت نهایی و منظور شده است. کسانی که درخواست کسب تابعیت کرده اند شهروندان کشورهای کوریای جنوبی، بریتانیا، پاکستان، تاجکستان، ایران، ترکمنستان و یمن اند و پرونده های نهایی شده مربوط به هشت نفر از کشورهای ایران، پاکستان، ترکمنستان و تاجکستان است.

متباقی درخواست ها در حال طی مراحل است. دلیل باقی ماندن پرونده های کسب تابعیت نیز عدم تکمیل گزارش ها از دیگر ادارات مسوول در روند طی مراحل کسب تابعیت است.

اقدامات مهم و اساسی جهت مبارزه با فساد اداری

وزارت عدلیه با توجه به استراتژی مبارزه با فساد اداری و برنامه ملی اصلاحات عدلی و قضایی، برنامه عمل مبارزه با فساد را تدوین و مطابق آن اجراءات نموده است که در عرصه قانون گذاری، دفاع از دارایی های عامه، تطبیق احکام قطعی و نهایی محاکم و منابع بشری، اجراءات انجام یافته قبلاً توضیح و بیان گردید.

بررسی پلان اداره های داخلی و اجراءات شان، کنترول عینی و جاری از فعالیت های ریاست های عدلیه در مرکز و ولایات، نظارت و کنترول غیر مستقیم از فعالیت های ریاست های عدلیه در مرکز و ولایات و جلوگیری از تخلفات مالی، حسابی، اداری و مسلکی با فساد اداری از وظایف دیگری است که به آن پرداخته شده است.

ریاست تفتیش داخلی وزارت عدلیه طی سال مالی 1399 با بازرسی 29 اداره مرکزی و ولایتی این وزارت از تخلفات در تحصیل مبلغ 77 میلیون و 741 هزار و 611 افغانی و مبلغ 87 هزار و 560 کلدار پاکستانی و 1 هزار دالر امریکایی، محصول فیصله های محاکم «ده یکه حقوق»، محصول حقوق، حق الامتياز و حق التجديد رهنمای معاملات و عریضه نویسان و مبلغ 10 میلیون و 781 هزار و 700 افغانی تخلفات نقدی، جلوگیری کرده است. این بازرسی در 26 ولایت و سه ریاست مرکزی وزارت

عدلیه انجام شده است. همچنان از 98 مورد تخلف در موجودی اجناس نیز جلوگیری گردیده است.

طی این مدت همچنین از نمایندگی‌های احزاب سیاسی ثبت شده در وزارت عدلیه در این 26 ولایت نظارت و بررسی صورت گرفته است. 55 مورد بازرسی نیز بر اساس احکام فوق‌العاده مقام وزارت در موارد مختلف نیز انجام داده است.

برعلاوه این موارد، با تصحیح بل‌های کرایه و سفریه کارکنان وزارت عدلیه، مبلغ 25 هزار و 657 افغانی بازگشت کرده است.

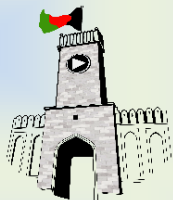
همچنان، در جریان این بازرسی‌ها، 485 مورد تخلفات اداری، 993 مورد تخلفات مسلکی و 10 مورد تخلفات در استخدام کارکنان بالمقطع، 1 مورد سوء استفاده از صلاحیت وظیفه‌ای، برملا گردیده که به اثر آن و بر بنیاد قانون کارکنان خدمات ملکی، 38 نفر توصیه، 10 نفر اخطار، و 407 نفر رهنمایی دریافت کرده و 6 نفر دیگر به ارگان‌های عدلی و قضایی معرفی شده‌اند.

در جریان بازرسی‌های سال گذشته 3 هزار و 150 مورد خلا و نواقص در وزارت عدلیه از سوی مفتشین شناسایی شده بود که از آن جمله 846 مورد آن رفع گردیده و کار روی رفع متباقی خلاها نیز جریان دارد.

در این سال برخی اقدامات تقنینی نیز در عرصه اصلاحات و مبارزه با فساد اداری صورت گرفته است و طی مراحل شماری از اسناد تقنینی مرتبط با پلان عمل ملی مبارز با فساد اداری را زیر کار گرفته که برخی از آن‌ها انفاذ گردیده است. از این جمله، مقررہ اعاده دارایی‌های غیر قانونی، قانون اداره عالی بررسی، مقررہ سیستم مدیریت قضا یا و مقررہ برای مدیریت سرمایه‌گذاری عامه (دولتی) پس از طی مراحل در جریده رسمی منتشر شده است. همچنین قانون یا مقررہ مالکیت ذینفع به اساس مصوبه کابینه تصویب شده و پس از منظوری رییس جمهوری کشور، تحت نشر قرار گرفته است. افزون بر این، تعدیل قانون محاکم عسکری نیز پس از طی مراحل در جریده رسمی منتشر شده است.

از طرفی هم به منظور شفافیت، تسریع پروسه، نظارت دقیق و هماهنگی میان ارگان‌های عدلی و قضایی، تمام قضایای ارجاع شده به ریاست عمومی قضایای دولت و ریاست عمومی حقوق ثبت سیستم مدیریت قضا یا (CMS) گردیده است.

همچنان وزارت عدلیه در سال مالی 1399 به منظور جلوگیری از فساد و کارمندان خیالی، سیستم حاضری الکترونیکی را در سطح وزارت ایجاد و فعال کرده است تا از حضور کارمندان در اداره اطمینان حاصل شود

مشکلات، چالش‌ها و راه حل‌های تدبیر شده:

وزارت عدلیه در سال مالی 1399، چالش‌های مختلفی در عرصه‌های کاری اش داشته است. این چالش‌ها به صورت عموم شامل عدم اصلاحات عمیق ساختاری و کمبود منابع بشری، عدم هماهنگی لازم با ادارات مرتبط و نبود سیستم‌های مدرن کاری می‌باشد.

وزارت عدلیه در بخش‌ها نظارت دوامدار و سراسری از فعالیتهای احزاب سیاسی، نهادهای اجتماعی و رهنمای معاملات، ارایه مساعدت‌های حقوقی رایگان در سراسر کشور، پیشبرد امور کمیسیون عالی مبارزه با قاچاق انسان و قاچاق مهاجران و تطبیق تمامی فیصله‌های قطعی و نهایی محاکم و برخی از بخش‌های اداری با کمبود منابع بشری و در برخی موارد با کمبود تجهیزات مواجه است. نظارت از فعالیتهای نهادهای ثبت شده در وزارت عدلیه به صورت دوامدار و سراسری، نیازمند منابع بشری لازم در مرکز و ولایات است.

این وزارت نمی‌تواند مانند دیگر نهادهای عدلی و قضایی افراد نخبه و مسلکی را در بخش‌های مسلکی به صورت مستقل جذب و استخدام کند؛ در حالی که در دیگر نهادهای عدلی و قضایی این چالش حل شده است. در عین حال امتیازات اعضای مسلکی اندک است و متعادل با دیگر نهادهای عدلی و قضایی نیست که به همین دلیل در سال گذشته 30 کارمند مسلکی، با تجربه و توانمند وزارت عدلیه ترک وظیفه کرده و به اداراتی که امتیازات بیشتر دارند، به کار آغاز کرده‌اند. این مورد هم بخشی از مشکلات در روند مسلکی سازی این وزارت است.

در بخش نظارت از احزاب سیاسی و نهادهای اجتماعی با کمبود اعضای نظارت کننده مواجه هستیم. در این بخش اعضای مورد بررسی احزاب و جمعیت‌ها در مرکز نظارت انجام می‌دهند؛ اما تجهیزات لازم از جمله وسایط در اختیار ندارند. به تازگی روند استخدام اعضای نظارت از احزاب و جمعیت‌ها آغاز شده و قرار است از این پس نظارت توسط اعضای مشخص صورت گیرد.

در بخش مساعدت‌های حقوقی ما با چالش نبود منابع کافی مواجه هستیم. هرچند در این بخش برخی موسسات همکار وزارت عدلیه هستند و تا جایی مشکلات را حل کرده‌اند؛ اما تشکیلات کوچک این بخش و نبود مساعدین حقوقی و وکلای مدافع در ولسوالی‌های کشور به منظور تامین عدالت در محاکم و دفاع از حقوق مظنون و متهم بی بضاعت، چالش اصلی

در این بخش است. ما ضرورت داریم تا با توجه به حجم قضایا در سراسر کشور، دسترسی به وکیل مدافع رایگان را افزایش دهیم.

گذشته از این، وزارت عدلیه در بخش انسجام و هماهنگی ادارات دولتی در مبارزه با قاچاق انسان و قاچاق مهاجران هیچ کارمند رسمی ندارد، در حالی که این وزارت مسوولیت ریاست و سکرتریت از کمیسیون عالی مبارزه با قاچاق انسان و قاچاق مهاجران را به دوش دارد. ضرورت کار در این بخش با توجه به حجم قاچاق انسان و مهاجرت‌های غیر قانونی و قطع کمک‌های خارجی به کشور، بیشتر احساس می‌شود.

در همین حال، تطبیق فیصله‌های محاکم در خصوص قضایایی که اداره قضایای دولت به نیابت از دولت برنده آن شده است، بخشی دیگری از مشکلات است. اداره حقوق وزارت عدلیه مسوول تطبیق فیصله‌های محاکم در این بخش است که این کار در هماهنگی با پولیس و شاروالی صورت می‌گیرد. با این حال، نفوذ افراد زورمند در ساحاتی که فیصله‌های محاکم باید تطبیق شود، کم‌کاری پولیس در تطبیق به‌موقع فیصله‌ها، ناامنی در برخی از نقاط، کم‌بود تشکیلات تطبیق‌کننده‌گان با توجه به حجم زیادی از دوسیه‌های کاری و اشکال در برخی از احکام و فیصله‌های محاکم از جمله برجسته‌ترین عوامل عدم تطبیق فیصله‌های محاکم است.

نبود میکانیزم موثر و ابزارهای لازم برای تطبیق احکام محاکم و عدم هماهنگی ادارات مسوول چالش دیگری است که در بخش تطبیق احکام با آن مواجه هستیم. در این راستا پولیس و در صورت نیاز شاروالی باید مطابق قانون و یک میکانیزم اجرایی وزارت عدلیه را همکاری کند.

قابل ذکر است که ما در این بخش با مافیا و زورمندان مواجه هستیم. برای یک کارمند حقوق مشکل است که با معاش و امکانات عادی، یک فیصله بزرگ محاکم را که در برگیرنده میلیون‌ها افغانی و دالر است، تطبیق کند.

وزارت عدلیه در بخش قضایای دولت با چالش عدم هماهنگی میان ادارات دخیل در قضایا و کم بودن اعضای مسلکی در سراسر کشور رو به رو است. این دو چالش سبب طویل شدن قضایا در این اداره می‌شود. بدون شک که پیشبرد بهتر امور کاری، تنها با ازدیاد تشکیل ممکن نیست؛ اما کمبود تشکیل یک دلیل عمده است.

در بخش تقنین نیز مشکلاتی موجود است. برخی از اسناد تقنینی از سال‌ها به این سو بدون بازنگری، نافذ است. سیستم قانون‌گذاری هم کهنه و دست نخورده است، در حالی که نیاز است تا این سیستم مدرن شود. دانش‌مندان، جامعه مدنی و

نخبه‌ها باید بتوانند در طرح و تدقیق قوانین دخیل باشند و نظریات شان گرفته شود. قوانین باید مظهر اراده جامعه باشد. ما این زمینه‌ها را ایجاد خواهیم کرد.

با توجه به این مشکلات، ما طرح جامع اصلاحی را که شامل 19 مورد می‌شود، ترتیب داده ایم و آن را با شورای عالی حاکمیت قانون و مقام عالی ریاست جمهوری پیشنهاد نموده ایم. خوشبختانه این طرح از طرف شورای عالی حاکمیت قانون تصویب شده است و مقام عالی ریاست جمهوری هم آن را منظور کرده است. مقام عالی ریاست جمهوری علاوه بر وزارت عدلیه به برخی ادارات دیگر نیز هدایت داده تا زمینه تطبیق آن را فراهم سازند. ما مصمم هستیم تا در سال مالی 1400 ه.ش، ساختارها را اصلاح و سیستم‌های لازم را ایجاد کنیم. تلاش خواهیم کرد تا با تطبیق طرح جامع اصلاحی این وزارت، مشکلات را رفع کنیم.

بر بنیاد این طرح، در تشکیل سال 1400، یک-یک مساعد حقوقی در سطح ولسوالی‌ها در نظر خواهیم گرفت. توجه موسسات حقوقی را هم که در این بخش‌ها کار می‌کنند، جلب می‌کنیم. این موارد در نشست‌های کمیسیون عالی مساعدت‌های حقوقی به بحث گرفته شده است. همچنان، تلاش داریم تا صندوق مالی برای حمایت از مساعدت‌های حقوقی ایجاد نماییم.

در کنار این، شیوه‌های آگاهی‌دهی حقوقی در حال حاضر اغلب به شکل کلاسیک و رو در رو صورت می‌گیرد که ضرورت به نوآوری در این شیوه مطابق معیارهای امروزی احساس می‌شود. برنامه ما ایجاد کانال‌های مختلف ارتباطی برای آرایه آگاهی حقوقی و بلندبردن سطح دانش حقوقی مردم در شهرها و روستاها است.

عدم صریح بودن متن‌های برخی قوانین که اغلب با توجه به متون دینی و فقهی تهیه می‌شود، زمینه درک قوانین را به مردم با مشکل مواجه می‌سازد. ما برای ساده‌سازی متن‌های قوانین و دیگر اسناد تقنینی برنامه‌های مشخص روی دست داریم و از نویسندگان و حقوق‌دانان کشور کمک خواهیم گرفت. تلاش اساسی ما این خواهد بود تا روندهای کاری این وزارت را دیجیتالی و مدرن بسازیم. ما در این خصوص با نهادهای بین‌المللی نیز صحبت نموده ایم و توانسته ایم که حمایت آن‌ها جلب نماییم. فشرده‌ای از فعالیت‌ها و دستاوردهای وزارت عدلیه در این کنفرانس خبری به مردم شریف افغانستان آرایه شد و ما آماده هستیم تا به منظور آرایه خدمات عدلی به موقع و شفاف به هموطنان، نظریات، دیدگاه‌ها و انتقادات سازنده شان را دریافت کنیم.